

Nabytí od neoprávněného v občanském zákoníku (§ 1109-1113)

Vytvořila: Eva Dobrovolná

VLASTNÍK

**NEOPRÁVNĚNÝ
PŘEVODCE**

**POCTIVÝ
NABÝVATEL**

Předpoklady nabytí vlastnického práva od neoprávněného v ObčZ

○ Předmět nabytí

- Věci nezapsané ve veřejném seznamu a věci movité (§ 1109 a násl. ObčZ)
- Věci zapsané ve veřejném seznamu mají zvláštní úpravu!! (§ 984-986 ObčZ)

○ Titul nabytí

○ Dobrá víra nabyvatele

○ Úplatnost nabytí (jen u § 1109 písm. c) a § 1110 ObčZ)

○ Nastoupení jednoho z nabývacích způsobů (jen u § 1109 NObčZ)

○ Převod držby???

Předmět nabytí

- § 1109 – věci **nezapsané ve veřejném seznamu** (tj. i nemovitosti nezapsané v katastru nemovitostí, naopak sem nespádají movité věci, které jsou předmětem evidence ve veřejném seznamu – např. lodě)
- § 1110 – **movité věci použité** (tj. např. věci prodávané v autobazarech, vetešnictvích, antikvariátech)
- § 1111 – **movité věci**
- **Podle převažujících názorů se ustanovení § 1110 a 1111 použijí analogicky i na nemovitosti nezapisované ve veřejných seznamech.**
- Ustanovení § 1109 se vztahuje i na věci vlastníkem ztracené, kradené nebo jinak svémocně odňaté.
- Ustanovení § 1110 a 1111 se také vztahuje na věci ztracené nebo svémocně odňaté (v § 1111 věci odňaté činem povahy úmyslného trestného činu), **vlastník je však může žádat jejich vydání** (3 letá lhůta u použitých movitých věcí, u movitých věcí spadajících do § 1111 lhůta stanovena není, může však dojít k vydržení vlastnického práva)
- Podle § 1109-1113 ObčZ **NELZE** nabýt pohledávky ani práva, byť jsou věcmi (movitými – 498 odst. 2 ObčZ)

Titul nabytí

- ⊙ Institut nabytí od neoprávněného **neslouží konvalidaci vad převodní smlouvy**, ale pouze nedostatku oprávnění převodce!
- ⊙ Podle ObčZ se obecně (není-li sjednáno jinak nebo jinak stanoveno zákonem) převádí vlastnické právo **účinností smlouvy** – není třeba předání věci (převod její držby na nabyvatele), což má významný dosah při posuzování dobré víry nabyvatele

Úplatnost nabytí

- **Není** obecným předpokladem nabytí od neoprávněného, jen v případě převodu věci svěřené věci vlastníkem a prodeje použitých věcí.
- Otázka ospravedlnitelnosti nabytí od neoprávněného, který nepřinesl žádnou majetkovou protihodnotu
- Postačí **úplatnost právního titulu**, nemusí dojít ke skutečnému zaplacení

Dobrá víra nabyvatele

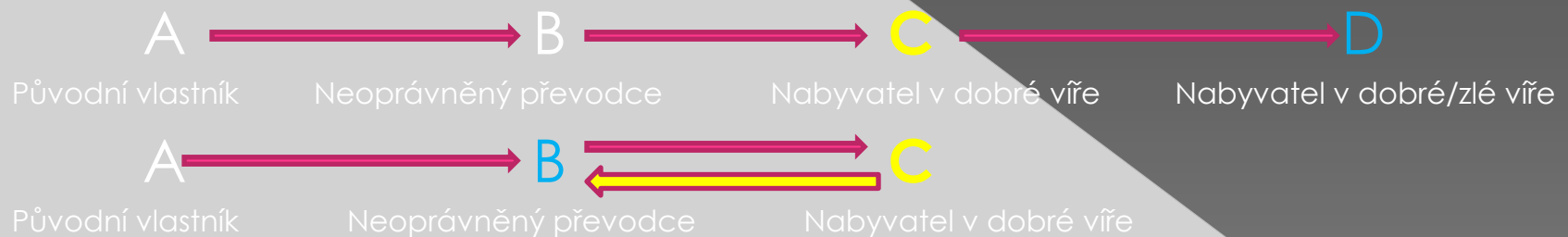
- Musí být posuzována **objektivně**
- Obecně škodí i již **lehká nedbalost**
- Je třeba ji zkoumat v každém jednotlivém případě, v zákonem stanovených nabývacích způsobech (§ 1109 ObčZ) ji bude třeba posuzovat méně přísně než mimo ně (§ 1111 ObčZ)
- Nabyvatel se musí sám pokusit zjistit, zda je převodce vlastníkem nebo jinak oprávněným převést vlastnické právo k věci (tzv. **investigativní povinnost**), jinak nemůže být v dobré víře
- Kdo musí prokazovat okolnosti dobré víry nabyvatele? **Nabyvatel nebo původní vlastník?** § 7 ObčZ je důkazní břemeno ohledně absence dobré víry na původním vlastníkově.

Privilegované nabývací způsoby

- Nabytí ve veřejné dražbě
- Nabytí od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku
- Úplatné nabytí od někoho, komu vlastník svou věc svěřil
- Od neoprávněného dědice, jemuž bylo dědictví potvrzeno
- Při obchodu s investičním nástrojem, cenným papírem nebo listinou vystavenou na doručitele a při obchodu na komoditní burze (srov. § 1113 ObčZ)

Nenápadný § 1112 NObčZ

- Vlastnického práva ani dobré víry svého předchůdce se nemůže k svému prospěchu dovolat ten, kdo získal movitou věc s vědomím, že vlastnické právo bylo nabyto od neoprávněného.

Důsledky nabytí od neoprávněného

- ◉ Originární nabytí vlastnického práva poctivého nabyvatele nezatíženého vadami (zejména právy třetích osob za podmínek § 1107 ObčZ)
- ◉ Nárok na náhradu škody vlastníka vůči neoprávněnému převodci

Několik příkladů z rozhodovací praxe evropských soudů I.

◉ **Rozhodnutí italského Kasačního soudního dvora č. 3306/1977**

„Nutným předpokladem pro uplatnění institutu nabytí od neoprávněného je předání věci, které demonstruje vůli převodce nakládat s věcí jako se svou vlastní (*animus possidendi*) a skutečnost, že ji má ve své faktické moci (*corpus possessionis*). Na straně nabyvatele však nemusí dojít k bezprostřednímu fyzickému kontaktu s věcí, postačí, pokud může nabyvatel na základě předání věci ovládat věc stejně jako držitel. To zejména v případě, kdy dojde k odevzdání věci nikoliv nabyvateli, ale např. nájemci, který v podstatě držbu zprostředkovává, nebo zástupci nabyvatele.“

◉ **Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudního dvora 4 Ob 588/71**

„Převod pohledávky probíhá podle ustanovení o postoupení pohledávky, což je institut závazkového práva, na který v zásadě – a to ani na základě analogie – nelze aplikovat ustanovení o právech věcných (shodně nebo OGH 5 Ob 12/68). Pohledávku navíc nelze fyzicky mít u sebe, což vylučuje právní zdání, že ten, kdo má věc u sebe, je jejím vlastníkem, jakožto jeden z nejvýznamnějších ukazatelů dobré víry nabyvatele.“

Několik příkladů z rozhodovací praxe evropských soudů II.

- ⊙ **Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudního dvora sp. zn. 1 Ob 614/95)**

„Pokud není uveden prodávající použitého osobního automobilu v technickém průkazu, nesmí se kupující spokojit v takovém případě s pouhým prohlášením prodávajícího, že je vlastníkem tohoto vozu. Naopak musí si na něm vyžádat nahlédnutí do účtů a dokladů o zaplacení i tehdy, i kdyby měl sám technický průkaz u sebe“

- ⊙ **Rozhodnutí českého Ústavního soudu sp. zn. ÚS 112/01:**

„Ustanovení § 446 obchodního zákoníku významným způsobem zasahuje do ústavně zaručeného práva vlastnit majetek a upřednostňuje před ním dobrou víru a jistotu účastníků obchodněprávních vztahů. Lze je proto aplikovat pouze za přísného respektování ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, neboť představuje zákonnou mez jednoho z nejdůležitějších základních práv, a je tedy při jeho aplikaci nezbytné striktně vyloučit jakékoli jeho zneužití k jiným účelům, než pro které bylo stanoveno.“

Děkuji za pozornost!

